

Előfizetési árak:

Egész évre 8 korona
Fél évre 4 korona
Negyed évre 2 korona
Egy szám ára 20 fillér

FELVIDÉKI HIRADÓ

Hirdetéseket felvesz lapunk kiadóhivatala és az Általános Tudósító Vidéki lapok központi hirdetői osztálya Budapest VII., Erzsébet körút 41. sz.

POLITIKAI HETILAP

Oroszország és a tótok.

Ez a két szó így egymás mellé állítva is igen sokat jelent. A kettő között levő kapcsolat nagyságáról tiszta fogalmaink azonban alig lehetnek. De hogy létezik ilyen, az kétségtelenül áll. A Nár. Nov. majd minden száma elárulja ezt. Elég óvatosan foglalkozik bár evvel a kölcsönös kacérkodással, mégis úgy azonban, hogy olvasói sokkal többet érthetnek belőle, mint amennyi írva van. Különös szívóssággal ragaszkodik ez a lap az általa mesterségesen kifaragott alaphoz, melyről úgy beszél olvasóinak, amint azt a világ egy lapja sem teszi talán: dicséri azt, ami megrovandó és megrója azt a keveset, ami Oroszországban dicsérendő.

Csodálkozunk kellene affölött, ha nem értenék meg, hogy céljainak megfelelően referálni csak ilyen hangon képes és kénytelen.

Oroszország nagyságának, erejének, világhatalmának sértetlen fennállása olyan kíváncsi kell hogy legyen a Nár. Nov. szemében, amit elejteni ő nem hajlandó, annyira nem,

hogy még most is hirdeti ezt, amikor annak romjait is már-már a teljes szétszórás veszélye fenyegeti. Szigorú következetességgel semmit sem akar látni azokból a szomorú jelenségek-ből, amelyek a végpusztulás felé sodorják a birodalmat, konok hallgatással üti agyon a cárizmus zsarnokoskodó öröködését, a hatalom által fölbérelt fekete bandák garázdálkodásait, a zsidómészárlásokat, ezekről hallgat; vagy ha már éppen beszélnie kell: földicséri sorjába valamennyit. Az ő szemében a cárizmus zsarnokoskodása, az egyeduralomhoz való szívós ragaszkodás az isteni kijelentésnél is szentebb valami, jogos, törvényes, igazságos és mindenképp sérthetetlen.

Az emberek ezrének kipusztítására alakított és fölpénzelt gyilkos bandák pedig szabad csoportok, amelyek a cár trónja mellett az ország szabadságának és törvényeinek fennállásáért küzdenek. A zsidók? No, a zsidók egy szerűen megérdemelték sorsukat. Ezekkel mindig legkönynyebben végez.

Más részről a mozgalmat, mely a törvényes rend föllállítását, a nép-

akarataknak a kormányzásba való bevezetését s általában a szabadelvűséget célozza: gyilkos merényleteknek bélyege a birodalom törhetetlen, szent egysége ellen.

A dumával, mely a népnek jogokat, kenyeret, megélhetést, jobb igazgatást, törvényes rendet követelt: szintén csak tolvajok és rablók gyülekezete gyanánt bánt el. És dicsőhimnuszokat zengett annak fölslátása után. — S amikor nemrég az interparlamentáris konferencia első ülésén a дума feloszlátása szóba került, ezzel a Nár. Nov. „Farizeusok gyűlése” címen szóról-szóra így foglalkozik:

„Hogy a gyalázatos lelketlenség, mely az interparlamentáris pletykafészekben uralkodik, még a jó és szolid lelkeket is megrontja, azt Campbell-Bannermann eléggé bebizonyította, mikor az összegyűlt farizeusokat üdvözölve, sekély, haszontalan, hazug és frázisokkal telt mondókáját evvel a fölkiáltással végezte: Meghalt a дума, éljen a дума!”

„Talán sohasem esett meg, — írja tovább, — hogy egy nagyhatalom

T Á R C S Á.

A SZERGIUSZOK URALMA.

— Allegoria. —

„Szergiusz nagyherceget, az orosz reakció vezérét megölték.”

Hírlapok: 1905. február hó.

Magas hegyormon, vad bércek körében,
Hol az ég és föld már összejártak,
Felhőkkel képzett koszorújában
Széles helyről mely völgybe látszik;
Avagy talán csak sejtetni lehet,
Hogy ami ottan ég felé mered:
Büszke várkastély a bércek felett...

Kinek nem tetszett ez a földi élet?

Föl a felhőkbe ki kíváncsított?

Milyen vágy volt az, mely szívében éledt?

Áhítaszülte — avagy ártozott?...

Hite szárnyai nem bírták talán:

S maga küszört föl a bércek falán?...

Nem: Büszke gög volt, mi ott áldozott!

A koronás hegy szörnnyű büszkeséggel
Uralkodott sok, hosszú századon;
A szolgálatteljesztés készséggel
Hódoltak neki vízen, szárazon...
A kelő nap is neki áldozott,
S tőle búcsúzott, mikor távozott...
Hatalom és fény ragyogott azon.

A vár urai, mint a kis királyok,
Alva, dőszölve lopták a napot.
A szorgos munka nem tartozott rájuk:
Hajszold, te paraszt, a szebb holnapot!...
Századok múltak, az idő haladt,
Vele a pór is, csak az úr maradt...
S a sors keresztül húzott egy lapot...

A büszke várak egy reggelre kelve
Lát maga körül véres háborút;
Zordon elemek, villámokkal telve
Pusztítanak, rontnak, vésszel, szomorún...
... Már-már ingadoz a vár alakja...
Romokban itt-ott a mult salakja...
S a büszke várúr most oly nyomorult!...

Évszázadoknak elfojtott keserve
Kegyetlen, véres megtorlást tald!...
A meggyőrt pór, tegnapot feléve,
Szorongó szívvel szebb jövőre vár...

... De mily nyomorult annak élete,
Akit ma porba szíthat végezte,
S aki még tegnap a felhőkbe járt?!

Boldizsár Boldizsár.

A forradalmak hazájából.

— A „Felvidéki Híradó” eredeti tárcája. —

Egy időben Franciaországot Európa puska-poros hordójának nevezték, később a Balkánon száradt ez a név; de ezek egyikét sem találja oly elevenen a metafóra, mintha azt most arra az óriási földkolosszusra vissztuk át, amely évszázadok óta az önmagával való tehetetlenség látszatát színlelte egész a legutolsó időkig, de aminek nyugodt felszíne alatt idők folytán óriási mennyiségű robbanó anyagok halmozódtak föl: a szabad eszmék lappangó, de hatalmas erői, amelyek csak egy szikrára vártak, hogy a cárizmus mindent agyonszoritani törekvő vasabroncsait örökre széttörve, szigorúan körülhatárolt korlátaik közül kitérhessenek.

Az orosz nép ajkán régóta él egy rege a minden oroszok hatalmas cárijától, ki feleségét bütlenségen érve, őt és bűnben fogant fiát

első államférfia ilyen hűlye, gyerekes, utcai hangon és ilyen lelketlen módon avatkozott volna egy független, békés állam belügyé, hozzá még *fájdalmas, végzetes* ügyeibe.“

Hogy Campbell mit mondott, az bennünket nem érdekel, de hogy a Nár. Nov. mit ír erről, ez már érdemes a megfontolásra. Hogy egy lap, melynek írói magyar honpolgári jogokat élveznek, egy a haza érdekeit sokszor sértő hatalom sorsa iránt ilyen jóindulatu melegséggel érdeklődjék, hogy ő a despotizmusnak ott beállott válságában olyan szerencsétlenséget lásson, hogy azt *fájdalmas végzetességnek* minősítse: mégis van annyi, amennyi egy kis töprengést megérdemel. Már mi csak így, lanyhán irunk, mert sokszor halljuk a panaszt saját táborunkból is, hogy az ördögöt mi festjük a falra.

De most ezeket kérdezzük meg, vajjon tudják-e, hogy ez a lap mily hangon írt a magyar válságról akkor, amikor egyre tornyosultak a fellegek fölénk, vajjon tudják-e, hogy ez a lap akkor milyen örömmámorban uszott, amikor bennünket veszély fenyegetett és azt is tudják-e, hogy ez a lap volt az, mely elérkezettnek látta akkor az időt arra, hogy magát és olvasóit fölkinálja annak a hatalomnak, amely akkor megrontásunkat okozta? És végül, hogy egyre piszkolt, gyalázott bennünket, ugyanakkor és egyidőben, amikor az oroszral kacérkodni soha meg nem szűnt? Meg tudják-e vajjon magyarázni nekünk azt az eljárást, hogy ez a lap,

amikor a mi küzdelmünket, melyek a népjogok, a szabadság és függetlenség szent jegyében zajlottak le, a leggaládabb támadásokban részesítette és teszi most is; akkor egy egészen idegen, nekünk inkább ellenséges nagyhatalom kormányával szemben olyan szíves jóindulatot mutat, hogy annak még a népjogok, a szabadság és függetlenségnek eltiprását is megbocsátani kész, csakhogy minél jobban hízelegessen neki!

Vajjon meg tudják-e magyarázni azt, hogy a Nár. Nov.-nak kisebb gondja is nagyobb annál, hogy Magyarország jövőjével törődjék, — de az orosz cárizmus veszedelme fölött *sajgó fájdalommal* kesereg?

És vajjon, ha ezeket magyarázzák, mivel fogják menteni is?

Nemzetiségi izgatások mindentelő. A magyar Alföld tótok lakta vidékének egyik legnagyobb községében, Tótkomlóson pánszláv törekvések évről-évre mind nagyobb mértékben mérgezik meg a közéletet. Különösen az egyházi élet körében válik tarthatatlanná a helyzet. A közgyűléseken az esperes vagy egyházi hatóság magyar nyelvű átiratait felolvasni nem engedik, sőt legutóbb már a községi képviselőtestületi közgyűlésen kísérletet tettek arra, hogy szabályrendeletileg mondassék ki, hogy a tárgyalási nyelv a tót és a magyar, követelték, hogy az elnöklő köteles legyen a magyar nyelven előferálát ügyeket tót nyelven is magyarázni, holott a képviselőtestület minden egyes tagja jól érti a magyar nyelvet és tárgyalás közben senki sem korlátozza a tót nyelv használatában. Az egyik bizottsági tag a magyar nyelvet *divatnyelvnek* minősítette. Ezen áramlattal szemben a csekély számu magyarság

és a hazafias tót polgárok tehetetlenek, mert a községben a viszonyok annyira kiélesedtek, hogy az élet- és vagyonbiztonság veszélyeztetve van. Ennek csak a politikai és egyházi hatóság gyors- és erőlyes közbelépése vehetne gátat. Szomorú jelenség, hogy a társadalom áldozatkészségéből szeptember elsején megnyíló magyar leányiskola miatt a hazafias polgárságot azzal fenyegetik, hogy az iskolát szétrombolják és felgyújtják. Hogy céljukat a pánszlávok minél könnyebben elérhessék, *Gajdos* Pál hazafias érzésű lelkész ellen a legkülönbözőbb ürügyek alatt lajcsák indítottak és ellene fegyelmi eljárást erőszakoltak ki és amikor most az egyházközség hazafias érzésű hívei nevében Német Kálmán községi első jegyző kérvényt nyújtott be Sebeherényi Lajos főbíró útján az ág. hitv. egyetemes törvényszékhez és a kérvényben kifejtette, hogy vallási és nemzeti szempontból mily üdvös tevékenységet fejtett ki a megtámadott lelkész; a pánszlávok e miatt a községi jegyzőt agyonveréssel fenyegetik.

Morva szemtelenség. A velünk határos morva lelkijáték egy része gyűlést tartottak Brezován, melyen — nemzetiségi híradás szerint — a morvai és sziléziai katolikus papság részéről igen számosan vettek részt. A gyűlésen tisztelendő *Lutiner* atya elnökölt. A gyűlés a magyarországi „tót” papság helyzetével foglalkozott s a szónokok erősen kikelték azon eljárás ellen, mellyel egyes püspökök a tót nemzetiségi érzelmű papság ellen viseltetnek. Végül egyhangu határozatot hoztak az irányban, hogy a gyűlés írjon fel a püspöknek, ki az apostoli nunciatura útján eszközölje ki a szentszéknél, hogy nemzetiségi érzelmekért a magyar püspökök a tót papságot tovább ne sanyargassák. Eddig szól a tudósítás, melyet ez ügyben közreadtak. A morva tisztelendő urak eme kvalifikálatlan és szemtelen fellépéséhez kommentár alig kell. Azt azonban mégis megjegyeztük, hogy ezeknek az uraknak nagyon kevés

hordóba záarta, amit aztán a tenger hullámaiba vettett. Az anyát és a kis cáreviset azonban a sors ott sem hagyta el. A fiu esodálatalos módon szép fejlődésnek indult; kuporgó helyzetében csak tagjai zibbadtak el. Mikor a kis cárevis már nem szenvedhetett tovább a téltenséget, odaszólt anyjának: „Engedd meg anyuskám, hogy egyszer kedvemre kinyújtózkodjam!”

„Isten ments“, feleli az anyja, „fejeddel és lábaiddal szétolná a hordót s akkor a tenger hullámainak biztos áldozatai leszünk.“ A cárevis elhallgatott, de mikor helyzete már elviselhetetlenné vált, elszánt határozottsággal fölkiáltott: „Csak egyszer nyújtózzam ki szabadon, anyám s aztán nem bánom, ha utána meg is halok. Azt hiszem, a halál is édesebb lehet az ilyen helyzetnél.“

Ehhez az eltaszított cárevishez hasonlítják mostan az orosz nép életét, az orosz népet, melyet atyja: a cár és udvara oly szűk korlátok közé szorított, hogy fejlődésben lévő, de tehetetlen helyzetében, ha egyet mozdul — meghal.

Az a cári hatalom! A régi római császárok minden tekintélye s az ókori népek bosszúálló isteneinek tulajdonított minden hatalom

összevéve sincsen olyan súlyu, olyan retteget, olyan szent és sérthetetlen, amennyit a számitó orosz autokrácia egy személybe: a cárba szorított. Egy földönjáró isten, vagy pedig, ha úgy tetszik: egy újabb isten-ember ő, aki alkot vagy ront, teremt vagy rombol, aki kisujjának legkisebb intésével milliókat hoz mozgásba, küld a mézárszékre, a halálba, akinek nevében születnek, tengődnek, meghalnak és üdvözölnek ott az emberek. Nagyszámu milliók öneki teremtettek csupán egy kis játékszerül s ezzel szemben nincsen egyéb dolguk, mint a kancsukát Damokles kardjéként ott tartani a csorda feje fölött, figyelmeztetvén azt legszentebb kötelességére: a föltétlen, vak engedelmességre.

Ezt az istenitét bálványt állják körül aztán azok a nagyszámu béreencek, tolvajok, rablók, akik különböző irányban elágazó működésük dacára, szoros vasöveket képeznek körülötte, melyekből millió- meg millió fonál szövődik minden elképzelhető irány felé; főképpen, hogy a végeken fölszivott, lopott garasokat továbbítsa, de azért is, hogy a rendőr- és kémröndszernek eddig soha el nem ért piszkos manipulációjával olyan ellenőrzést gyakoroljon, amely befészkelvén magát

a nyilvános és magánélet minden alakjába, még a gondolatot is befojthassa abba, akinek agyában az ilyenek láttán talán töprengések támadnának. Oroszországnak igazi képet nem ismert a világ sokáig. Ami onnan került, minden ennek a bünszövetkezetnek szőrőjén keresztül juthatott csak ki, a többi el lett fojtva. Az irodalom is ennek kacerkólt, mert csak így volt létjogosultsága, mert a lelkiismeret legkisebb megnyilvánulását rögtön jégbohították — Szibériában.

Pedig ezalatt a bünsz mesterkéltéssel megosztó és mindent elpalástolni törekvő lepel alatt milliók és milliók sőhajai keresek utat az ég felé. A beláthatlan néptömegek egész óceánja szenvedett, tírt, majd remélt, később kért, követelt — s hiába! Az elnyomott jobbagság most is csak olyan igát vonzolt ottan, mint századokkal ezelőtt, most is csak olyan rabszolgája a bünszövetkezetnek, mint régen, most is csak úgy kell robotolnia, hajszolnia a föltébe állított hóhérok szebb napjait, mint mindig, s ha munkáját elvégezte — akár ezerszáma is éhen halhat tőlük! Senkisen gondol vele.

Minden kísérlet, mely a bajok orvoslását keresztlvinni lett volna hivatva, a minden-

dolgot lehet a lelkiek terén, hogy más ország politikai színezetű ügyeivel ráérnek foglalkozni. Iy arcátlanúságra a mi józilestű pápásunk alig vetemednék.

Apostolok oszlása. Semmi sem állandó a nap alatt, tartja a közbit. De hogy ennek éle még oda is érjen, amit eddig megbont-hallannak kellett tartanunk, hogy ez még a tót apostolok mesésnek hirdetett egyetértését is kikezdi: még sem vártuk, legalább nem olyan korán. Arról értesülünk ugyanis, hogy a Rózsahegyen téllenségre kárhuzatot tót apostolok két tagja: Hlinka András és Srobár Lőrinc összekülönböztek. A vizsgálat folyamán szörnyű kellemetlenségeket mondtak egymásra, ami úgy meglepettette a közönség köztelét, hogy az végre is fölmondta a szolgálatot s elszakadt. S most a hét apostol egyszerűen két csokává változott, de természetellenes két csokává, mert egymás szemére utaznak. A rózsahegy tótok tábora, látván ezt a különös visszafejlődést, lázasan keresi az elszakadt közt két végét, hogy egyesült erővel összehuzza, megköthessék, ha még lehet. Mert félt, hogy most az egymásra fenekedő két ember nemcsak magában, de a táborban is kárt tehet.

Kritikai jegyzetek.

I.

(D) Az 1906. év április havában megejtett általános választások alkalmával, a magyar kormány elnöző jóakaratóból, a nemzetiségieknek egy régen hangoztatott vágya teljesült. Tekintélyes számban küldöttek képviselőket az országgyűlésbe, akiknek talán egyedüli hivatása lett volna pertraktálni azokat a sérelmeket, melyeket a nemzetiségi sajtó híradásai szerint, a magyarországi nemzetiségeknek, a magyar faj térhetetlen uralomvágya, erőszakos magyarosítása, háttartatlan sovinizmusa miatt el kell szenvedniük.

Mi sem természetesebb, hogy ily körülmények között nemcsak az ország közvéleménye,

de sok tekintetben a külföld is feszült figyelemmel nézett a nemzetiségi urak szereplésére. Itt benn a magyar politikai világ át volt hatva attól a tudattól, hogy immár elérkezett az ideje annak, hogy szemébe nézzünk azoknak a vádaknak, melyeket a nemzetiségi urak, állami életünk tekintélyének rovására, világgá kürtölnek, melyeknek szünet nélküli hirdetésével a belső dolgainkban tájékoztatlan európai közvéleményt nemcsak megrészegíteni, de leplezlenül ellentünk hangolni igyekeztek. Ellen-ségeink pedig visszafojtott lélekzettel várták a fejleményeket, tisztán csak azért, hogy esetleg e felhalmozott rágalmakból fegyvert kovacsolvva ellentünk, a külföldet, közállapotaink fölül táplált balhiedelmekben, megerősíthessék.

Miután eme vasalok felsorolására a felirati, indemnitási, valamint a jelenlegi kormányra örökségül hagyott 1906. évi állami költségvetés vitái erre bőséges alkalmat szolgáltatottak, jóbarátaink, kik a magyar nemzet szabadságszeretetének, liberális gondolkodásának, jogszolgáltatásának, közigazgatásának elismert jó hírnevét a meghurcolástól féltették. — hinni akarjuk — hogy az elhangzott nemzetiségi felszólalások után, kellemesen csalódtak, ellenségeink pedig, kik a nemzetiségi szereplésétől igen sokat vártak, egy régen táplált reménnyel lettek szegényebbek.

Az elhangzott *vadák* egyrésze ugyanis alig volt egyéb, mint számtalanszor megcáfolt, de a nemzetiségi rögeszméjévé vált közszólamok megismétlése — egy gyűjtő név alá foglaljuk — a magyar sovinizmusról, a másik és nagyobb része pedig a nemzetiségi uraknak annyira alkalmatlan közigazgatási hatóságok ténykedésének alaptalan és céltalanság megrágalmazása.

Sajnos, de úgy van, hogy a nemzetiségi képviselők nagyobb részének kvalitása nem formálhat jogot arra, hogy a minden készült-ség és előtanulmány nélkül előadott, gyűlölet-től izzó beszédeikben feltárt anyaghalmazzal, az országgyűlés hivatottabb része, a részletekre is kiterjedőleg, szakszerűleg foglalkozott volna. Ez pedig az ügyre nézve nagy kár

s a nemzetiségiekre nézve nyereség, mert a tájékozatlanok előtt méltán keltheti azt a látszatot, hogy a felhozott panaszok ama részben, melyek hivatott faktorok által le nem cáfolttak, tényleg fennállanak.

Pedig soha jobb alkalom, mint a lefolyt költségvetési vita — nem kinálkozott arra, hogy eme vadak gyarlóságát, nagyképtű alaptalanságát kimutatván, dokumentálni lehetett volna azt a megcáfolhatatlan igazságot, amelyet a nemzetiségi kérdéssel komolyan foglalkozók régen hirdetnek — hogy az egész nemzetiségi kérdés mai mivoltjában, mai lényegében nem egyéb, mint a magyar állam belső konszolidációja ellen személyi ambíció által sarkalt harc, nem egyéb, mint az együtty, minden kritikai érzék nélkül gondolkozó nép hiszékenységre épített zsebpolitika.

Éppen ezért mi, akik bizonyos fokig hivatászerterten foglalkozunk a felvidéki nemzeti-ségi politikával, nem térhetünk ki a részletesen felsorolt vadak elől, hanem tekintet nélkül a források megbízhatatlanságára, tekintet nélkül azok tendenciózus irányzatára, tekintet nélkül arra, hogy a nemzetiségi urak felszólalását nem is annyira a komoly kritikának, mint inkább saját igazolásukra, a hamis jel-szavak által elbolondított választók tömegének voltak szánva — ki sem érdemelt komolysággal akarunk foglalkozni e panaszokkal csak azért, hogy letörve azokról az igazság külső látszatának mázát, bebizonyítsuk azt, hogy a magyarországi tótságnak panaszra sem okuk, sem joguk nincs; bebizonyítsuk azt, hogy az egész nemzetiségi kérdés nem a nép lelkéből, nem a nép elégtelenségéből, nem fajgyűlöletből sarjadzik, hanem egész terjedelmében nem egyéb, mint beteges ambíciók kielégítése végett tudatosan, programszerterten szított mozgalom.

A nemzetiségi képviselők beszédjeiben felsorolt vadak legtöbbször a nyelvkérdés körül forog. Felpanaszolják: a) hogy az erőszakos magyarosítás következtében az elemi iskolákban nem engedtetik kellő tér a tót nyelv fejlesztésére; b) hogy tótlyelvtű középiskolák

ható szövetség kezeiben átváladt. Minden új törvény a régieknek más formába való öntése volt csak; a régi anyagnak újabb, erősebbé olvasztása, melyből még keményebb láncokat, békákat kovacsoltak.

II. Sándor cár „reform törvényeiről“ Kevelor orosz menekült azt írja: „A zsarnoki jog nem függesztett föl, csak formája változott. A testi büntetések megszüntetettek, a törvény végrehajtásáig; mostan egészen törvény nélküli ítéletek vannak, vagy más szavakkal: verj törvény nélkül, amennyit a lelkiismereted elbírt!“

Egy-egy ilyen törvénynek esufolt rendelkezések megjelenését a himnuszok egész harmonája előzte meg, mellyel a népnek lelkébe lopni igyekeztek azt az égbekiáltó hazugságot, hogy az „atyuska“ kedves népének újabb szabadságokat hozott.

S ezt hallotta folyton Európa is és csodálkozott! Sehol annyi reformtörvény, mint Oroszországban és sehol annyi elégedetlenség, mint ott!

De volt ennek a kifosztott hatalomnak még egy különleges eszköze a széles néprétegek elámitására. Hogy bűnös, üzérkedő zsarnokoskodását kellemes, tetszetős színekbe öltöztesse,

bele-belenyúl olykor saját zsebébe is, hogy a csengő rubelek hangjával a nyugati szlávok érdeklődését felkölve, meg is tartsa. A nagy Pánszlávia hőbortáj is ott eszelték ki; nem mintha annak idejéért lelkesedtek volna, mert hiszen az Orosz szörnyetegnek nem lehet érdeke, hogy az apró nyugati törzsek beolvasztásával még szörnyűbbé váljék, hiszen a 200-féle nemzetiség összetartásával gondjai ma is elviselhetetlenek; ismételjük, nem ezért, csupán alacsony számításból, hogy az így fölpenzelt egyes korifeusok undok kínálózó nyilatkozataival tudtathessen saját népe előtt: Halljátok, a nyugati szabad államok lakói, hogy kíváncznak a mi boldogító uralomunk alá?!

S a tőmeg hitt és tőrt.

Egy példa: Amikor II. Sándor cár „reform törvényei“ nyomán itt-ott hangosabban nyilatkozott meg az általános elégtelenség, úgy, hogy komoly események bekövetkezésétől lehetett tartani, a birodalmi tanácsnak mentő-eszméje támadt: Egy szláv etnografiai kiállítás! Megjelentek ott, persze orosz pénzen, a csehek, morvák, lengyelek, szlovének, horvátok stb., de a mi tőtjaink is képviseltették magukat. Ott a felséges cár egymásután fo-

gadta a különböző árulók tisztelgéseit s meg is hallgatta őket szép sorjába. Aztán nyilatkozataikat hivatalos és nem hivatalos lapjaiban szétkürtölte, hadd vakuljon az orosz attól a hódolattól, mellyel a mindenható „atyuskát“ még a szabad államok lakói is körülrajongják. Az orosz nép elégedetlen, hogy ott nyugaton meg elégedetlenebb elemek is vannak, megint csak elhallgatott.

A legutóbbi orosz események már csak természetes következményei a történelmi folyamatnak. Minden hurs csak bizonyos fokig feszíthető, azután — elszakad.

Az orosz cárizmus tulfeszített hatalmának hurjai is elszakadtak már. A meg-megkötözött fonálból kiszorítanak még egy-két disznónás hangot, de hozzá igazodni már senkiesem akar. Az a kis cárevis szétnyomta a hordó fenekét, kedvére kinyújtózkodott — s azután nem bánja, ha meg is hal. Mert mint ilyenek, a régi Oroszországnak meg is kell halnia, hogy más, egészségesebb alakjában újból föltámadjon.

És most, amikor az orosz események napról-napra újabb és újabb léket vernek a cárizmuson, amikor a jelenségek mindenike egy-egy újabb hang, mit a zsarnokoskodó

hiányában a tót intelligens osztály nem fejlődhetik a haladó kor igényeire mértén; c) hogy a tót nyelv teljesen ki van zárva a községi és törvényhatósági igazgatásból, holott a tót nyelv, mind eme jogait a nemzetiségről szóló 1868. évi XLIV. törvényeikk imperatíve biztosítja.

Igy összefoglalva, ekkép csoportosítva, ezek volnának azon főbb vádpontok, melyek alapján a nemzetiségi urak s a velük egy hurot pendülő nemzetiségi sajtó a sovinizmus vádját nyakukba varrva, erőszakos magyárosításra való törekvéseinkről, faji túrelmetlenségünkéről rémesekeket keltőnek világga.

Pedig ha komoly, átgondolt kritika tárgyává tesszük eme felpanaszt, állítólagos jogsérelmeket, látni fogjuk azt, hogy ezek alig egyebek, mint a nép érzelmeinek kizsákmányolására, uzsorakamat mellett tőkésített rágalmak, alaptalan, bűnös ráfogások azzal a könnyen érthető cézzel, hogy így feltelva magukat az emberrel született legszentebb joguk védőjeként, önző céljaik elérése végett kisajátíthatassák a könnyen hívő nép bizalmát.

A nemzetiségi kérdés felszínre kerülté óta, melyet a sok jó között szintén a mi osztrák szomszédaink lelketlenségének köszönhetünk, hazudozás, rágalmazás volt fegyverzetük a magyarság őszinte nyíltságával szemben, mitsem törődve azzal, hogy ily minden politikai morált nélkülöző küzdelem, habár időközönként mutat is fel kétes értékű eredményeket, mégis előbb, vagy utóbb — mint ezt az előtünk fekvő példák mutatják — azzal fog végződni, hogy elsősorban is azokat söpri el, kik e minden erkölcsi alapot nélkülöző mozgalmat felidéztek. El fog következnii az az idő, midőn a nép hiszékenysége, ha a hirdett ostoba ábrándok minél előbb meg nem valósnak, végképen kimerül s a nemzetiségi uraktól számon kéri azt a nagy bizalmat, melyet, hazugságaiknak feltelvé, eléggé meg nem fontoltan nekik előlegeztek.

Ezek előrehocsajtása után áttérek a fentebb tagolt kérdések tárgyalására, betartva az időbeli sorrendet akként, amint nevelési ügyünk az egyes javaslatokban fejlesztetett,

hatalom feje fölött egyre szóló lélekharang szór szét annak ijesztésére s a szabadságot követelő tömegek bátorságára, most, amikor a hatalomnak talán percei is megvannak már számlálva: még most is vannak elemek, melyek körműszakadig ragaszkodnak hozzá. Nemcsak ott Oroszországban, de — csodálatos — itt a nyugaton is meg-megszólalnak még azok a régi korifeusok, hogy szívük egész melegével, fájdalommal kísérik annak végődését, aki fölébrelte őket, akik metsző sajtóval várják, lesik a pillanatot, melyben a nagy Pánszlávia még nagyobb betege halálos ágyáról fölépítve, újból megnyithassa előtűk erszényeit.

De a történelem egyre forgó kerekét rubelekkel megállítani nem lehet! S amikor ezek az Ephialtesek egyre keseregnek, nem ideáljuk, csak pénzforsrások pusztulásán — ott a Nagy-országnak fölébredt népe meg egyik kezével a szabadságot ostromolja, a másikkal iszonyu átkot döbrög azok fejére, akik százados elnyomóit dőmonni munkájokban hitvány garasokért támogatták!

S még ezek mernek itthon a népszabadság eszt nevében beszélni.

hogy beigazolhassam azt, hogy a magyar faj az idegenajkuk nyelvi jogait a népoktatás terén sokszor talán önérdéke ellenére, de mindenkor a legnagyobb tiszteletben tartotta. Minden ezzel ellenkező állítás. alávaló rágalom, a nép megtévesztésére szánt hazugság.

Színészetünk.

A folyó hó 8-án, szerdán kezdi meg Szabados László színtársulata előadásait városunkban. Ezen híradással együtt felhasználjuk az alkalmat, hogy rámutassunk azokra a vizsátságokra, melyeket a színi kerület intézőinek érthetetlen mellőzéséből városunk lelkes színpártoló közönségének el kell szenvednie.

Régi és teljesen indokolt óhajítása színházlátogató közönségünknek, hogy azt a néhány előadást, melyet részére elég szűkmarkuan kimértek, akkor élvezhesse, amikor azok leginkább alkalmasak neki, amikor ezen a természeti szépségekben dúslakodó vidéken, egyéb szórakozás híján, önkéntelenül is a színházra szorul.

S ez az alkalmas idő semmi esetre sem az augusztus.

Rövid nyárunk leggyönyörűbb hónapja ez. A ragyogó diszben pompázó közeli erdők hűs illata csábítja a forróságtól eltikkadtat. Számatlan szebbnél-szebb kirándulásnak most van a hamar muló ideje. S most gyűljünk egy kényelmesen, rosszul szellőzhető, lámpaszagu, forró terembe?

Igaz, hogy színészeink ebben nem hibáznak, mert ők kötvé vannak az „Északmagyarországi színikerület” élén álló tényezőktől kapott programhoz. S ez a program igen ügyesen városunkat sorolta a legutolsó helyre. S mindez csak azért történhetett így, mert az igazgatóválasztmány gyűlésein városunk még sohasem volt képviselve.

Úgy látszik, hogy a felvidéki viszonyok nem ismerése okozta azt, hogy a színi kerület választmányi vagy nem tudjuk micsoda ülésére szóló meghívót eddig Turócszentmárton város előjáróságaira címezték, mert ellenkező esetben ilyen bakot alig lőnének, tudva azt, hogy a város nagyrabecsült előjáróságának kisebb gondja is nagyobb, mint a magyar színészet.

Városunk így képviselőt nélkül maradván, kénytelen az intézőség részéről bármilyen oktrojt elviselni. Sem az igazgatóválasztásba, sem az idények megválasztásába bele nem folytathattunk. Ez így nem jól van. Városunk egyenjugu a színikerület többi városával s ha valahol, úgy nálunk van igazán szükség a színészetre. Teljesen joggal és indokolatlanul tehát, hogy rólunk, nélkülünk intézkedjenek a helyi viszonyokkal teljesen ismeretlen faktorok.

A baj erre az évre már megvan, de reméljük, hogy a jövőben a kerület ügyeit intéző választmány elégedetlenségünket tekintetbe fogja venni, meghívóját a magyar közönségnek fogja küldeni, pl. a vármegye alispánjának, aki valakit városunk képviselőjével meg fog bízni, legalább szavunk lesz ott, ahol rólunk intézkednek.

Ha a színikerület vezetősége ezt nem látná szükségesnek, akkor nem is kívánunk a kerület tagjai lenni. Mi, a mostohák, mint pl. Zólyom, Turócszentmárton, Zsolna, Alsó-

kubin stb. érzünk magunkban annyi erőt, hogy egy külön kerületet alkossunk. De az legalább sajátunk lesz.

Mindezt nem azért hozzuk fel, mintha Szabados színtársulata ellen bármilyen panaszunk is volna. Sőt értesülvén eddigi működéséről, a legszebb reménnyel eltelve, örömmel várjuk; de sajnálunk, ha épen nálunk nem látogatná előadásait a szokott számban a közönség az alkalmatlan idő miatt.

H I R E K.

Személyi hírek. A stubnyafürdői választókerület közbecsülésben álló képviselője, Révay Simon báró, mint sajnálattal értesülünk, megrongált egészségének helyreállítása miatt orvosa rendeletére hosszabb gyógykurát kénytelen tartani s így nem válthatja be abbéli ígérését, hogy a nyár folyamán körünkbe ellátogathasson. Mihelyt azonban egészsége teljesen helyre áll — még az ősz elején — okvetetlen ellátogat választói körébe.

Előértekezlet. Thuróczy Vilmos v. b. t. t., cs. és kir. kamarásnak a F. M. K. E. elnökségéről való sajnálatos lemondása folytán az elnöki állás az egyesületnek 1906. augusztus 28-án a Csorbatónál tartandó évi rendes közgyűlésén lesz betöltendő. A megválasztandó elnök személyében való előleges megállapodás céljából az igazgató választmány bizalmas értekezletet tart Budapesten, 1906. augusztus 6-án (hétfőn) d. u. 3 órakor Pestvármegye székházában (IV. ker. Gránátos-utca), a pestvármegyei gazdasági egyesület tanácstermében (az udvarban balra, az I. emeleten). Az ügy fontosságára való tekintettel, az ügyvezető alelnök főlkéri az Igazgató Választmány tagjait, hogy ezen az értekezleten lehetőleg minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Lefoglalt újság. A Turócszentmártonban megjelenő „Černokňazník” című élelapot a kir. ügyészség megkeresésére laudatio kriminis miatt a bíróság lefoglalta. A nevezett újságba *Horban Svetozár* „Vážnom ružomberkým” (A rózsahegyfi foglyokhoz) cím alatt verset írt, melyben dicsőíti a letartóztatottakat, hogy igazságos harc miatt szenvednek. Itt megjegyztük, hogy az ily „lefogalás” nem sok eredménnyel jár, mert a nevezett újság július hó 25-én jelent meg, míg a lefogalást elrendelő végzést csak augusztus 1-én kapta kézhez a bíróság. Régi óhajításunk teljesítve, ha a helybeli tót lapok ellenőrzése végett itt állítanak fel ügyészi kirendeltséget.

Házasság. Kertész János polgári iskolai tanár leányát, *Gizellát*, folyó hó 11-én vezeti oltárhoz a helybeli róm. katolikus templomban Némethy Tihamér.

Templomszentelés. Ma egy éve hamvadt el Felsőtúrcekk közűgésén egészen. Azóta fáradsatlan munkásság folytán poraiból ismét fölépült, s most egy tiszta, új közűgés piros téglafalú közűgésnek derűs barátságga az utasó. Alig lehet a mai csinos közűgésben a néhai Felsőtúrcekre ismerni. A tüzűgés évfördülője napján, ma vasárnap szentelik fel az újonnan épült templomot is nagy ünnepeg közűgésben.

Egy magyarérelmű pap kiténtetése. Lőcséről írják nekünk: Párty Sándor dr. szepesi püspök a pánszlávizmussal szemben kiméltlen harcot folytat és egyházmegyéjében a veszedelmes propagandának szárnyát szegte. Rózsahegyén Hlinka András plébános pánszláv tüzelmének leleplezése Ilesco Lajos segédlelkész érdeme. Amint Ilesco Rózsahegyre került Hlinka mellé, mint káplán, erős magyar érzése sokszor összeltközésbe került főlebbvalójának hazaelleses törekvéseivel. Megindult a harc a két ember között. Jó hosszú ideig a kulisszák mögött folyt a harc, míg végre Ilesco kénytelen volt, jó magyar hazafához illően, Hlinka tüzelmét leleplezni. A megtevélyedett pap börtönbe jutott, míg Ilesco Lajos kipróbált hazafisága elismerésül megkapta az exponált líptó-turóci plébániát, ahol fontos misszió vár rá.

A F. M. K. E. elnöksége. Beavatott forrásból arról értesültünk, hogy a F. M. K. E. elnökségére következő neveket említik: Wlassics Gyula, Rákosi Jenő, gr. Edelsheim-Gyulay Lipót, báró Forster Gyula, Osztroukucz Géza, Apponyi Albert gróf, kinek az elnökséget eredetileg szánták, kijelentette, hogy az elnökséget egyéb teendői miatt nem vállalhatja.

A turóci esperességi kerület gyűlése. A turóci ág. ev. esperességi kerület a múlt hó 28-án tartotta rendes közgyűlését. A gyűlésen mint egyházi felügyelők részt vettek Beniczky Kálmán, vármegyénk alispánja és Nemes János törvényszéki bíró is. A gyűlés folyamán az alispán erősen kikelt a zátuicsai egyház lelkesze, *Kontsek* Antal ellen, ama végtelen hanyagság miatt, mellyel a nevezett egyház ügyeit vezeti. Ungváncsak felszólalt a helybeli segédlelkész, *Skrovina* Ottó ügyének tárgyalásánál is. Tőjaink erősen demonstráltak az ellen, hogy a felszólaló alispán magyarul merésztelt felszólalni ott, ahonnan ezek a jó urak a magyar szót tüzzel-vassal kisorsították. Hanem persze hiába! Egyéb-ként erre a folyásra, a Skrovina ügyből kifolyólag, még visszatérünk.

Baleset. Mosócon f. hó 1-én Báró Révay Ferenc egyik majorosa, Turcsányi András egy szénapadlásról lezuhant, olyan szerencsétlenül, hogy agyrázkódást szenvedett. Fél-éptüléséhez nincs remény.

Lefoglalt pánszláv röpirat. A pánszlávizmus már a Szepességekben is bontja szárnyait és a tótajku lakosságot igyekszik megmélyezni pánszláv röpiratokkal, melyek lázító jelszavakat tartalmaznak. A hatóságok Káposztafalu, Védorsik és Sávnik községekben több száz példány pánszláv röpiratot foglaltak le. Vármegyénk hatóságai — tekintettel a fenyegető veszedelemre — szintén éber figyelemmel kísérik az egyre erősödő akciót és minden lehető elkövetnek a vészthozó tanok terjedésének megakadályozására.

Egy községi képviselő-testület feloszlatása. Brezova község képviselő-testülete megtagadja a községi zárszámadások aláírását, mivel azokat a jegyző magyar nyelven szerkesztette meg, egyuttal azzal a követkeléssel lépett fel, hogy a zárszámadások tót nyelven állíttassanak össze. Ennek következtében a törvényhatósági bizottság felterjesztést intézett a belügyminiszterhez aszírnt, hogy Brezova község képviselőtestületét oszlatassa fel, az ügyvitelt illetőleg pedig a törvényhatóság utján intézkedjék.

Nyári mulatságok. A négyelet javára rendezendő mulatság a jahodniki *o loldali* ligetben lesz megtartva kedvező időjárás esetén. Az előjeltek után itélve, a mulatság kitüntően fog sikerülni. A rendezőség föltekert bennünket annak közlésére, hogy mindennemű pénzküldemények *Buocz* Károly és *Boldis* Dezső urak nevére címzendők. Kedvezőtlen időjárás esetén a mulatság nem a megyeháza dísztermeiben, hanem az *állami iskolák tornatermeiben* fogják megtartani. Ugyanitt lesz a folytatás is. — A turócszentmártoni kereskedelmi alkalmazottak folyó évi augusztus 12-én, a jahodniki ligetben nyári mulatságot rendeznek, indulás délután 1 órakor a Domskáloda helyiségétől. Belépti díj: személyenként 2 korona, családjegy 3 korona. A tisztá jövedelem jótékony célra fog fordíttatni. Kedvezőtlen időjárás esetén a mulatság folyó évi augusztus hó 19-én tartatik meg. A zenét Hagymási Dezső zenekora szorgálatja.

Színészet. Szabados László színtársulata f. hó 8-án kezdi meg előadásait az állami iskolák tornatermeiben a „Danzigi hercegnő“ operettel. Bérletek gyűjtésére Herceg titkár van felhatalmazva. Az igazgató előleges színi jelentését itt közöljük: Előleges színházi jelentés. Van szerencsém Turócszentmárton és vidéke mélyen tisztelt közönségét értesíteni, hogy kitüntően szervezett énekes és drámai színtársulattal 1906. évi augusztus hó 8-án, szerdán fogom előadásaimat megkezdni. Megnyitó előadásul színrer kerül: A dancigi hercegnő nagy operett 3 felvonásban. Színtársulatom tagjai: Előadó személyzet: Nők: Sz. Végli Gizella, Reviczky Etel, szubrett énekesnők; Rózsahegyí Sári, segédénekesnő; naiva; Bittera Erzsike, drámai szende; Borsóly Paula, naiva; Erdős Alice, társalgási és fiatal anya; Kárpáti Kata, kómika; Mezey Ella, M. Kéry Jolán, Fekete Mariska, V. Magyarí Rózi, Gál Katica segédszínésznők, kardalosnők és tánczosnők. Férfiak: Szabados László, jellemkómikus; Madas Pista, operette kómikus; Herceg Vilmos, apa- és jellemszínész; Csáky Ferenc, baritonista; Székely Lajos, szerelmes színész; Völgyi Rezső, énekes bonvivant, Róna Valér, epizódkómikus; Gyöngyössi Károly, Heltai Aladár, Felér László, Vörös István, Török Dezső kardalosok és segédszínészek. Műszaki személyzet: Palotay Antal, karmester és 5 zenész; Markó Eleonór, sugó; Herceg Vilmos, titkár; Reviczky Iona, pénztáros; Heltai Aladár, ügyelő; Farkas Mihály, díszmester; Gyirassin Sándor, ruhataros; Ungvári Ármín, szertáros; Ander Ferenc, szolga. Músonon levő darabok: A baba, Don Cézár, A kültekli hercegnő, Gúlbaba, Leányka, A koldus gróf, A mádi zsidó, János viész, A cserelányok, Lili, A sportlovagok, A selyembogár, Tót leány stb. énekes darabok és operettek. Monna Vanna, Loute, Dorrit kisasszony, A boszorkány, Az arany gyapju, Felér Anna, A párbaj stb. vígjátékok és színművek. Bérletárak 12 előadásra: Támlásszék 20 korona, zárt-szék 16 korona, körszék 12 korona. A bérletek csakis utólag fizetendők!

Óskori leletek Bóllán. Révay Gyuláné báróné leányával és Gyula fíával egy kirándulásuk alkalmával a bellai erdőségükben egy nagy barlangra bukkantak. A barlangban kutatva, két ória, megkövesedett koponyát találtak, amelyeket szakértők által megvizsgáltattak. Megállapították, hogy a koponyák az antidiuvális óskori medvék maradványai.

Nemzetiségi üszelmek miatt kizárt diákok. Annak idején megirtuk, hogy a rózsahegyí lelketlen nemzetiségi igazgatásoknak néhány diák is adozatul fog esni. Most arról tudósítanak bennünket, hogy azon ifjak közül, kik nyilvános helyeken és a fogságban hűsítő agitátorok mellett tüntettek, nyolcat oly értelmű határozattal zártak ki a főgimnáziumból, hogy ezeknek jelentkezését a jövő iskolái tanév kezdetén figyelembe nem veszik.

Gróf Matuska László meghalt. Lapunk olvasói bizonyára emlékezni fognak még e névrre, mert annak idején mi is több ízben tettünk említést azokról a nagyszülői szelhámos dolgokról, melyeknek szerzője gróf Matuska László, igazi nevéen pedig Nagy Károly vala. Hamis bizonyítványok alapján Liptóvármegyében aljegyző, majd főjegyző lett. Fizetése azonban nem állott arányban költelekezésével és a különben rokonszenves ember — sikkasztott. Ez okozta vesztét. Sorra kitudódott minden turpissága: a hamis név, a kamis bizonyítvány, az általa hamisított vasuti szabadjegyek, melyekkel rendszeren utazni szokott. Mielőtt azonban Liptóvármegyét ily furfangos módon becsapta, hírtelenében a himen rózsalancát is magára öltötte. Gróf Matuskát a törvényszék 5 évi fegyházra ítélte. A börtön levegője azonban megtámadta a különben gyenge testalkatu ember szervezetét és tüdőbajt kapott. A napokban halt meg a váci fegyházban 31 éves korában, ahol büntetéséből csak egy és fél évet töltött ki. Holtestét az ottani fegyház temetőjében helyezték nyugalomra s a névtelen fejfák száma egygyel ismét szaporodott a váci temetőben. Csupán az az számot írták fejfájára, melyet a börtönben viselt. Özvegye és négy kis gyermeke gyászolja.

Félelemből világga ment. Hercz Samu helybeli földbírtokos *Kuzsuevka* István nevű pástora a folyó hó 29-én tehenekek legeltetett a zátuicsai határban. A pástyor ugy látszik elaludt s ez idő alatt hat darab tehén elszakadt a nyájától s betévedt *Záthureczky* Imre földbírtokos káposztás kertjébe. Mikor a pástyor felébredt, keresni kezdte a hiányzó tehenekek. A mezőn dolgozó múnksók által utbaigazítva, bement a nevezett bírtokoshoz s itt kijelentette, ha ki nem adják a fogva tartott tehenekek, hát elemészti magát. Arra a kérdésre azonban, hogy kié a tilosban talált nyáj, feleletet nem adott. A szerencsétlen ember, ugy látszik, beváltotta ígérését, mert ez ideig a hatóság kutatása dacára sem volt felralháható.

Garázda ujnó. *Szkuhra* János ujnóe mult hó 31-én többi társával egyetemben utban volt Trencsén-felé. Ruttkán azonban valami szóváltás keletkezett köztük, mire Szkuhra oly garázdálkodást vitt véghez, hogy az ottani csendőrs legartóztatta s fedezet mellett a turócszentmártoni fűszolgabírószághoz kísérték.

Vasárnapi mulatság. Az elmúlt vasárnap megint gyönyörködhetett Turócszentmárton nagyközség lakossága egy kis parázs cigányverekedésben. *Facsuna* Róza ó nagysága haragudott meg az egyik morera s kőhajgálás mellett kergette végig a városon. Persze, városi szolgának hire-halma sem volt s csak nagy nehezen keríthettek egyet a rendet csináló csendőrök. Az össsefogott cigánybandát a közigazgatási fogdába kísérték be.

Villámospás. A folyó hó 1-én megyénk felett átvonult zivatar alkalmával, mint levelezők írja, a villám becsapott *Herce Samu* ábrahámfi lakos csűrbe, melyet a villám ereje tökéletesen szétlőtt. Egyéb baj szerencsére nem történt.

ISKOLAI ÜGYEK.

Az izraelita anyahitközségek által fenntartott iskolák. A vallás- és közoktatásügyi miniszter több ízben tapasztalta, hogy az anyahitközségek és imaházi egyesületek által jóváhagyás végett benyújtott alapszabályok, tanügyi vonatkozású részeiben nékülkül a törvényekben, rendeletekben, vagy egyéb jogszabályokban megszabott kimerítő intézkedéseket, vagy az alapszabályoknak vonatkozó rendelkezései sok esetben a törvényekkel, rendeletekkel és a törvényes gyakorlattal nincsenek összhangzásban. Hogy tehát jövőben a benyújtandó alapszabályok jóváhagyása, ezek hiányában késedelmet ne szenvedjen, elrendeli a miniszter, hogy az alapszabályokban körvonalzatassanak az iskolaszabályok általánosan s egyben megállapítja az iskolaszabályok szervezését is.

Atholozás. A vallás- és közoktatásügyi miniszter, mint sajnálattal értesültünk, *Alpáry* Lajos zólyovármegei tanfelügyelőt *Tergina* Gyula dr. helyébe Hevesvármegyébe helyezte át. *Tergina* Gyula dr. hasonmóságban Sárosmegyébe küldtetett.

Mosóczi állami iskola. Mint értesültünk, a mosóczi izr. hitközség részéről küldöttség kereste fel főispánunkat, hogy közbenjárásával tegye lehetővé, miszerint ott az izr. iskola egybevonásával a magas kormány egy állami fiúiskola felállítását rendelje el. Az odaváló magyarság ugyanis arra van kényszerítve, hogy fiaikat a felekezeti iskolákba járassák, hol természetesen a tanítási nyelvtől. A főispán, méltányolva a kérelmet fontos voltát, megígérte a küldöttségnek, hogy amennyiben ez elvárhatatlan akadályokba nem ütközik, rajta lesz, hogy az iskola felállítását a magas kormány vegye fel jövő évi programjába. Ugyanez a küldöttség a kir. tanfelügyelőnél is tiszteltelt.

Pesti Hirlap milleniumi alapja. A „Pesti Hirlap” milleniumi alapjának kamatait ezuttal is ama derék magyar tanítók között osztja meg, akik az országnak nemzetiség-lakta helyein hazafias szellemben működnek s a magyar nyelv tanítása, valamint a nemzeti érzés művelése körül érdemeket szereztek. Milleniumi alapja, amely kis összegekből gyűlt össze és folyton gyarapszik, ez idő szerint 5944 koronából áll. Ennek az összegnek a kamataiból most is 180 koronát fordít három kiváló és szegény népevő jutalmazására, adván egynek-egynek 60 koronát. A jutalmakért ugy állami, mint községi és felekezeti tanítók és tanítónők jelentkezhetnek, de csakis olyan megyékből és járásokból, amelyekben az iskolába járó növendékek legnagyobb részben idegen ajku szülők gyermekei s amelyekben a tanítók a magyar nyelv tanítása és a nemzeti érzés fejlesztése körül kellő módon buzgálkodhatnak. Itt meg kell jegyeznünk, hogy a jutalomért pályázók közül első sorban azokat vesszük figyelembe,

akik hosszabb időn át értek el eredményt s akik a segélyre igazán rá vannak szorulva. A jutalmakra való igényüket a tanítók maguk is bejelenthetik, azonban lehetőleg hatóság bizonyítvánnyal kísérve. A tanfelügyelők és a tanügyi hatóságok is ajánlhatnak a pályázat feltételeinek megfelelő tanítókat, vagy tanítónőket. A bejelentés egyszerű levélben történjék, természetesen minden bélyeg mellőzésével. A jelentkezés határideje augusztus 15-ig terjed. Az eredményt a „P. H.” augusztus 20-iki számában hirdeti ki.

KÖZGAZDASÁG.

Szláv invázió.

Ily című, két héttel ezelőtt megjelent három soros hírünkre térünk vissza, mert megérdemli, hogy vele közelebbről foglalkozunk. E néhány sorban azon hírt olvastuk, hogy egy galíciai ügyvéd egy birtokot vett Szepesmegyében s oda galíciai parasztokat telepít.

Aki a felvidéki viszonyokba mélyebben nem tekintett, alig méltatja figyelemre e hírt, pedig ilyen jelenségek, bár néha más formában, gyakoriak nálunk s az egységes nemzeti állam kiépítése iránti fáradozásunkat illuzórisá teszik. Talán sikerül a közvéleményt ez irányú álmából fölriasztani, mely előbb saját hatáskörében fogja ezeket ellensúlyozni, azután pedig a törvényhozást fogja szorítani a kellő intézkedések megtételére.

A fent említett birtokon most 20—25 galíciai paraszt család telepszik le, melyek első sorban nyelviileg fogják a község képét kedvezőtlenül befolyásolni s másodsorban a politikailag káros elemeket fogják szaporítani. A jelenlegi jövővények gyermekei egész szemérmetlenül azon föld öslakóinak fogják magukat nevezni s azt fogják hirdetni, hogy ők már rég urai voltak ezen földnek, mikor a magyarok még Acsiában kóboroltak. Ez alapon természetesen saját maguknak fogják az uralom jogát vindikálni.

Hogy ezen jóslatunk nem rémlátás, hanem tényleg bekövetkező dolog, azt, sajnos, napról-napra van alkalmunk tapasztalni s a sok, sok közül néhány esetet itt föllelítettünk.

Egyik nyitraimegyei határvarosunk vásárait egy morva házaló rendszeresen látogatta s minthogy ilyenkor szép keresetre tett szert, elhatározta az ott való letelepedést s boltot nyitott. 15—20 év alatt szép vagyont szerzett s a város előkelő polgárainak sorába emelkedett s közbe a magyar honosságot szerezte meg. Szabad idejében már politikával foglalkozik s ilyenkor a magyarokat Acsiába szeretné kergetni, kik őt „évezredes” jogaitól akarják megfosztani. A néppel már foglalkozásánál fogva gyakran érintkezik s eredményteljesen terjeszti politikai hitvallását.

Hogy ez igen gyakori eset, azt a pozsonyi kereskedelmi és iparkamara évi jelentése igazolja.

Csacán egy cseh orvos telepedett le 4—5 évvel ezelőtt s a telepengedélyt ékes cseh nyelven kérte s a természetjogra való hivatkozással elvárta, hogy az rendes elintézés nyerjen. Azóta nagy buzgóságot fejt ki, a jámbor kiszucavölgyi nép nemzetiségi érületének fölbresztésében.

De itt Turócszentmártonban is volt alkalmunk tapasztalni, hogy a Kőcsön-uralom s a választások alkalmával a magyarság ellen tündetőt közt nagyon sok cseh, morva és galíciai illetőségű munkás szerepelt.

Ezekből láthatjuk, hogy milyen veszély rejlik a külföldi szláv elemek birtokszerzésében s mindennemű gazdasági megerősödésben, mert annak vagyunk kitéve, hogy lassan teljesen kiszorítanak benünket a Felvidékről.

E tekintetben akár a hatalmas Németországától, akár a kis Romániától tanulhatnánk, hol az idegen honost szigorúan szemmel tartják, annak az ingatlan szerzését majdnem lehetetlenné teszik s ha kissé kellemetlenné válik, egyszerűen kiutasítják az országból, az illető ország honosságát, pedig csak a válogatott elemek szerzethetik meg.

Ezek alapján a következő törvényhozási intézkedéseket tartjuk szükségeseknek:

1. Idegen honpolgár csak kormányengedéllyel szerezhet ingatlanokat.

2. Idegen honpolgár politikai vétség miatt az országból kiutasítandó s az első fokú hatóság határozata ellen csak birtokon kívül lehessen fölébeznai.

3. A magyar honosság megszerzése megehezítendő, különösen a politikai megbízhatóságot illetően.

Addig is, míg a törvényhozás ezen ügyvel foglalkozik, a magyar társadalom minden lehető kövessen el az idegen, ellenséges elemek közönlőségének megállítására.

Állomásmegnyitás. A csász. és kir. szab. kassa-oderbergi vasut kezelésében álló zsolnárjaci h. é. vasut Bitscia állomása folyó évi augusztus hó 10-én, elő állatok kivételével, az összforgalom számára meg fog nyitattni.

Kivándorlás Transzváliba és Oranje államokba. A m. kir. belügyminiszter folyó évi 76925. szám alatt kelt rendeletében, a lakosság figyelemzetése végett, arról értesítette a vármegyei alispánjait, hogy a fent nevezett két államba való bevándorlás azoknak, kik írni és olvasni nem tudnak, semmi szint alatt sincs megengedve.

Országos szeszipari r. t. alakítására folyó tárgyalások néhány tekintélyes szeszgyáros és szeszfinomító között. A részvénycsoporthoz oly célból alakulna, hogy a mezőgazdasági szeszgyárak termelvényeit előnyösen értékesítse, a szeszipari felhasználását fejlessze. Az alapítás élén Malcomes Jeromos báró áll.

Tőzsdei hírek. A tőzsde hangulata teljesen a beérkezett aratási hírek alatt áll. Általában jó terméshírek érkeznek.

Gabonaárak:

Budapest: buza	14.45—15.65
rozs	12.05—12.20
árpa	11.70—12.50
zab	13.60—14.20

Szesszárak:

Budapest: nyers szesz	138—139—
finomított	141—143—

Szerkesztésért felelős: **Dugovich Titus.**

Kiadótulajdonos: **Moshóczi Ferencé.**

**Figyelmebe ajánlom a n. é. közönségnek
magánmérnöki irodámat**

Turócszentmárton 130. házszám, Spitzer
Ede és Fia vegyeskereskedése mellett.
Elvállalok föld-, erdő- és határtagosítási méréseket, térképrajzolást, **ÉPÍTKEZÉS**-, alagsóvezés-, csatornázás-, mezőgazdasági és ipari gépberendezések-, vízi erőművek és villanytelepek-, acétylén- és villanyvilágításról tervek és költségvetés elkészítését vagy felülvizsgálását, találmányok szabadalmaztatását.

— Levelezés: magyar, német és tót nyelven. —
Hivatalos órák: kedden és csütörtökön délelőtt 9-től 12-ig és délután 3-tól 5-ig.

Ifj. Buócz Károly okl. gépész-
mérnök.

**Aki kalapot
divatos**

akar, az tekintse meg a „**KALAPHIRÁLY**“
(**KLEIN SZ.** Turócszentmárton)
dús raktárát.

**Egy tanuló
felvétetik
LUKÁCS LAJOS**
fűszer-, festék- és magkereskedésében
Szepesváralján.

A közelgő időnyre való tekintettel, tisztelettel
kérem nagyrebecsült vevőimet, hogy

Tátrai Vörös és fehér afonya
nyers állapotban,

Tátrai málna-szőrp és rizike-gomba
elkészített állapotban

5 kilós edény, illetve kosarakban legolcsóbb
napj ár mellett, **őszre** való szállításra előjegyzéseket már **most** feladni sziveskedjenek, hogy friss áru szállításának idejében megfelelhessenek.

JESZENSZKY LAJOS

szepesi különlegességek telepe **FELKA** (Szepes m.)
és szepesi borovicska termelő

Árjegyzék ingyen!

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 68,
ittal a legújabbaknak mellő ajánlatom

Locomobil és gözcséplőgépek,
szalmakaszalók, Jergény-csöplőgépek, löheto-csöplők,
szarvaskerékek, kőmalok, kasszáló- és aratógépek,
szénnyújtók, boronák, szorítógépek, Planet Jr.
kapcsoló, szecskavágók, repülőgépek, kukoricake-
morzsolók, daráló, őrlőmalomok, egytámas
szőlőszőlők, 2- és 3-vezű szőlő és minden
egyéb gazdasági gépek.

Védjegy: „Horgosy“
& Liniment. Capsici comp.,
a Horgosy-Pain-Expeller pítéja

egy rétegnél többnyire készült, mely
már több mint 30 év óta legjobb fájdalom-
csillapító szernek bizonyult bármilyen,
csont- és meggyógyított betegsége-
kben használni.

Figyelmeztetés: Ezenyő használatát
csak bevált orvosok, orvosok, legyek, és
csak olyan orvosok engedjék ki, a mely a
„Horgosy“ védjeggyel az a Richter cég
jegyzékkel ellátott dobozban van csomagolva.
Ara 6 vegyületben 60 fillér, 1 liter 40 f. és
3 literben és egyenlő arányú készítmény
csomagolásban kapható. — **Fontos:** Ilyen
János győgyeskedő, Budapeston

Richter győgyeskedő
az „Arany-országból“, Prágában,
Kisbátaszék város, Károlyi utca 20. sz.

Kapható **GAZDIK JÁNOS** gyógyszerárban
Körmöczbányán, **SCHÖNAICH VIKTOR** győgy-
szertárban Znióvárán és **TOPERCZER S.**
győgyszertárban Turócszentmártonban.

**Kerestetik
egy juhturógyár-berendezés**

megvételre, esetleg helyiséggel együtt. Fel-
vétetik egy szakember, ki a gyártást önállólag
vezetné. — Ajánlatok e lap kiadóhivatalá-
hoz kéretnek „Liptói turógyár“ cím alatt.

Gépész

állást keres, aki már évek óta önállóan mű-
ködik s szakmájában teljesen jártás. Elvállal
műhelyvezetést, avagy téglagyár vezetését is.
Cím: Ádám István gépész, Schulz Lajos
gőztéglagyára Turócszentmárton.

Nyári menetrend

A magyar királyi államvasutakon:

(Érvényes 1906. évi május 1-től kezdve.)

Budapest—T.-Szt.-Márton:		T.-Szt.-Márton—Budapest:	
Gyv. i. reggel 7-10, é. d. u. 1-38	i. d. u. 2-54, é. este 9-10		
Szv. i. d. e. 9-35, é. este 7-52	i. reg. 8-42, é. este 7-00		
Gyv. i. d. u. 3-30, é. este 10-21	i. reg. 6-08, é. d. u. 12-40		
Szv. i. d. u. 5-35, é. reg. 4-18	i. este 11-35, é. d. e. 9-45		
Vv. i. éjjel 11-10, é. d. e. 11-41	i. d. u. 4-57, é. reg. 5-20		
Vv. Jánoshegyről i. reg. 5-07, é. reg. 8-06	i. d. u. 12-06, é. d. u. 3-27		
T.-Szt.-Márton—Ruttká:		Ruttká—T.-Szt.-Márton:	
Gyv. i. d. u. 1-39, é. d. u. 1-47	i. d. u. 2-45, é. d. u. 2-53		
Szv. i. este 7-54, é. este 8-03	i. reg. 8-30, é. reg. 8-40		
Gyv. i. este 10-22, é. este 10-30	i. reg. 5-59, é. reg. 6-07		
Szv. i. reg. 4-20, é. reg. 4-30	i. este 11-22, é. este 11-33		
Vv. i. reg. 7-47, é. reg. 8-06	i. d. u. 4-45, é. d. u. 4-56		
Vv. i. d. e. 11-42, é. d. e. 11-53	i. d. e. 11-16, é. d. u. 12-06		

Budapest ny.—Zsolna:		Zsolna—Budapest:	
Gyv. i. reg. 7-20, é. d. u. 1-33	i. éjjel 3-46, é. reg. 9-25		
Szv. i. reg. 9-20, é. este 8-30	i. reg. 7-11, é. este 5-55		
Gyv. i. este 6-45, é. éjjel 12-24	i. d. u. 3-14, é. este 9-45		
Szv. i. este 10-30, é. reg. 7-20	i. este 9-15, é. reg. 6-35		

A os. és kir. szab. Kassa-Oderbergi vasutakon:

Kassa—Ruttká:		Ruttká—Kassa:	
Szv. i. reg. 5-45 é. d. u. 12-14	Gyv. i. reg. 4-05 é. reg. 8-33		
Szv. i. reg. 7-45 é. d. u. 2-11	Szv. i. reg. 4-56 é. d. e. 11-55		
Gyv. i. d. u. 12-35 é. d. u. 5-35	Szv. i. reg. 8-35 é. d. u. 4-40		
Szv. i. d. u. 12-43 é. este 8-13	Gyv. i. d. u. 12-20 é. d. u. 4-55		
Szv. i. d. u. 3-48 é. este 10-52	Szv. i. d. u. 2-30 é. este 8-47		
Gyv. i. este 7-35 é. éjjel 12-07	Szv. i. d. u. 4-22 é. éjjel 11-35		
Vv. i. este 9-50 é. reg. 5-53	Vv. i. este 10-53 é. reg. 6-14		

Ruttká—Zsolna:		Zsolna—Ruttká:	
Szv. i. reg. 6-30 é. reg. 6-58	Gyv. i. reg. 3-39 é. reg. 4-01		
Szv. i. d. u. 12-35 é. d. u. 1-05	Szv. i. reg. 4-20 é. reg. 4-46		
Szv. i. d. u. 2-21 é. d. u. 2-46	Szv. i. reg. 7-40 é. d. e. 8-10		
Gyv. i. d. u. 5-42 é. este 6-04	Gyv. i. d. e. 11-54 é. d. u. 12-16		
Szv. i. este 8-33 é. este 9-00	Szv. i. d. u. 1-55 é. d. u. 2-20		
Szv. i. éjjel 11-08 é. éjjel 11-35	Szv. i. d. u. 3-34 é. d. u. 4-02		
Gyv. i. éjjel 12-11 é. éjjel 12-33	Szv. i. este 9-20 é. este 9-50		

Fényképezési gépek és az összes kellékek

kitűnő minőségben, olcsó árakon

Moskóczi Ferenczné

könyv- és papirkereskedésében

Turócszentmártonban kaphatók.

